

PLAN MOT
KRÄNKANDE
BEHANDLING,
TRAKASSERIER OCH
SEXUELLA
TRAKASSERIER LÄSÅR
22/23

Vikingaskolan

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Följande verksamheter omfattas av planen	4
1.2	Skolans ansvar	4
1.2.1	<i>Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Skyldighet att anmäla</i>	<i>5</i>
1.2.3	<i>Ansvar</i>	<i>5</i>
1.2.4	<i>Lagstiftning</i>	<i>5</i>
1.3	Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
1.4	Ansvarig rektor	6
1.5	Förankring av planen	6
2	Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge	7
2.1	Delaktighet	7
2.1.1	<i>Elevs delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.2	<i>Vårdnadshavarnas delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.3	<i>Personalens delaktighet</i>	<i>7</i>
2.2	Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder	8
2.3	Beskrivning av nuläge	9
3	Analys och åtgärder för kommande läsår	11
3.1	Analys	11
3.2	Nya mål, insatser och åtgärder	11
4	Bilaga 1: Begrepp och definitioner	13
5	Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder	15
6	Bilaga 3	18

1 Bakgrund

1.1 Följande verksamheter omfattas av planen

Vikingaskolan som består av grundskola och fritidshem.

1.2 Skolans ansvar

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. De ska aldrig behöva utsättas för kränkningar, det vill säga sårande eller förnedrande behandling, varken från lärare och personal på skolan eller från andra elever.

Skolan har ansvar att förhindra att elever behandlas illa och det regleras i skollagen och diskrimineringslagen. I dagligt tal brukar man kalla återkommande kränkningar för mobbing, men det är inte ett begrepp som används i lagstiftningen. Istället används begreppen kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (se även bilaga 1 om begrepp och definitioner).

1.2.1 Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

På varje skola ska det enligt skollagen finnas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Det målinriktade arbetet omfattar att främja, förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder man avser att påbörja eller genomföra det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska vara med i efterföljande års plan.

Enligt diskrimineringslagen ska skolan arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Varje verksamhet ska ha riktlinjer som visar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Varje skola ska också ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ska ansvara för att händelsen eller påståendena utreds.

De sju grunderna för diskriminering:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

För skolorna i Lunds kommun väljer vi att ha en samlad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är viktigt att all personal och även eleverna och deras vårdnadshavare känner till planen.

1.2.2 Skyldighet att anmäla

En lärare eller annan personal på skolan som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Rektorn är skyldig att anmäla det till huvudmannen. När det gäller kränkande behandling är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i de fall kränkande behandling konstaterats, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

1.2.3 Ansvar

Huvudmannen, i detta fall Lunds kommun, har det yttersta ansvaret för att skollagen och diskrimineringslagen följs. I Lunds kommun har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till respektive skolas rektor.

För verksamhet som avses i skollagens 25 kapitel (exempelvis öppen förskola och öppen fritidsverksamhet) och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet gäller plikten att anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier för den personal som huvudmannen utser.

1.2.4 Lagstiftning

Lagstiftning som styr ovan beskrivna skyldigheter att arbeta mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns i:

- Skollagen kapitel 6, 6-10 §§
- Diskrimineringslagen kapitel 16, 18-20 §§

1.3 Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en förvaltningsgemensam rutin som används när skolan fått veta att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier av en annan elev eller av personal. I dessa fall ska personalen informera rektor omgående i enlighet med 6 kap 10 § skollagen, eller 2 kap 7 § diskrimineringslagen (anmälningsplikt). All personal inom förvaltningens olika verksamheter omfattas av bestämmelserna.

Rutinbeskrivning när ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier:

Medarbetare

När en medarbetare får veta att ett barn eller elev har eller kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska medarbetaren genast informera rektorn om detta, senast nästa arbetsdag.

Rektor

Så snart informationen nått rektorn görs en anmälan till huvudmannen om händelsen. Rektorn, eller en annan person som rektorn utser, börjar sedan att tala med de som varit involverade. Rektorn beslutar också om eventuella åtgärder för att förhindra att kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier fortsätter.

I de fall då kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier har konstaterats,

följer rektorn, eller den rektorn utser, upp att åtgärderna varit tillräckliga och att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserierna verkligen har upphört. Om det i uppföljningen visar sig att de vidtagna åtgärderna inte varit tillräckliga beslutar rektorn om eventuella förändringar av de åtgärder som vidtagits tidigare, alternativt fattar beslut om nya åtgärder för att se till att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserierna verkligen upphör.

1.4 Ansvarig rektor

Carl Forsblad, rektor Vikingaskolan

1.5 Förankring av planen

För personal

Vid läsårets start informerar rektor personalen om planen mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier och ger alla respektive arbetslag i uppdrag att läsa den och reflektera kring innehållet.

Ansvar för upprättande och utvärderande planen ligger hos elevhälsoteamet.

Elevhälsoteamet ansvarar även för planering, genomförande och att följa upp resultatet av det förebyggande, främjande och åtgärdande värdegrundsarbetet på skol- och fritidshemsnivå. För planering av insatser inhämtas underlag på olika sätt från personal och elever i verksamheten. Beroende på typ av insats så involveras och engageras personal och elever i olika omfattning. All personal i verksamheten ansvarar för att främjande och förebyggande värdegrundsarbete är en del vid planering och genomförande av både undervisningstid och av undervisningsfri tid som eleverna har i relation till skolan.

För elever

Vid läsårets start ansvarar mentor, kurator och socialpedagog för att delge eleverna planen och arbeta med innehållet. Det finns en enklare utformning med arbetsblad som kan användas vid behov i klasserna för att arbeta med och tydliggöra planens innehåll.

För vårdnadshavare

Vid läsårets första föräldramöte informerar mentorerna vårdnadshavarna om skolans värdegrundsarbete och visar planen mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det finns även skolkonferenser där vårdnadshavare ingår och där får de ta del av skolans arbete.

Planen finns tillgänglig på skolans hemsida.

2 Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge

2.1 Delaktighet

2.1.1 Elevers delaktighet

Det är viktigt att eleverna är delaktiga och för att kunna vara delaktiga behöver de stöd av vuxna. Delaktigheten ser olika ut beroende på elevernas ålder. På lågstadiet finns LikaVi- representanter som är involverade i värdegrundsarbetet gällande kartläggning, utvärdering och analys. Det finns två socialpedagoger på skolan som arbetar på mellan- respektive högstadiet. Deras arbete är att vara ute i verksamheten och prata, lyssna och vara tillgängliga för eleverna. Tillsammans med eleverna fångar de upp och arbetar med värdegrundsfrågor och planerar och arbetar med att skolan ska arbeta förebyggande och främjande för allas trygghet och positiva mående.

Årskurs 1 - 3 har ett välfungerande värdegrundsarbete där eleverna är delaktiga. Arbetet leds av en fritidspedagog som har regelbundna möten med klassrepresentanter där de arbetar med värdegrundsfrågor. Representanterna delar med sig och inhämtar information från sina klasser regelbundet.

Årskurs 4 - 6 har elevråd där som leds av vuxen och där arbetet tas med till klasserna klassråden. Eleverna är involverade i planerade rastaktiviteter som leds av fritidspedagog.

Årskurs 7 - 9 har ett fungerande arbete med socialpedagogen och elever. Arbetet med att eleverna själva ska involvera de övriga eleverna i klasserna i värdegrundsarbetet har inte fungerat så bra och det behöver utvecklas.

Samtliga elever på skolan har fått möjligheter att svara på enkäter gällande trivseln på skolan.

I en annan enkät har eleverna i åk 4 - 9 besvarat frågor om sociala medier och spel på nätet och om hur det påverkar deras trygghet.

Trygghetsvandringar är genomförda i samarbete med elevrådet.

2.1.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

På Vikingaskolan finns det möjlighet till nära dialog med vårdnadshavarna gällande elevernas skolsituation. Vid behov skapas möten med berörda parter för att diskutera specifika elevers uppfattning om sin egen trygghet och om tryggheten överlag på skolan.

Representanter från vårdnadshavarna finns med i skolrådet och ges där möjlighet att samtala om skolans verksamhet och elevernas upplevelser.

2.1.3 Personalens delaktighet

Personalen har fått ta del av resultaten från respektive stadies trivselenkäter och har tillsammans med socialpedagog alternativt fritidspedagog gjort insatser vid behov.

Personalens uppfattningar inhämtas alltid efter olika specifika aktiviteter.

På arbetslagsmöten tar personalen upp värdegrundsarbete och vid behov specifika elevärenden. Skolan har två socialpedagoger som arbetar mycket aktivt med värdegrundsfrågor ute bland eleverna.

2.2 Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder

Föregående läsårs insatser och åtgärder

LikaVi -arbete

LikaVi-arbetet för åk 1 - 3 har varit inställt under pandemiåren och har nu börjat igen och det innebär LikaVi-möten för klassrepresentanterna och klassaktiviteter. Det arbetet leder till ökad förståelse för varandra och därmed färre konflikter.

Enkät och upplevda omfattningen av konflikter.

Åk 8 har aktivt arbetat med att minska konflikterna i årskursen. Detta har gjorts genom att klassen har i grupper genomgått Freezoneutbildning, vilket är en rutin på skolan i åk 8, samt även arbetat med konflikter med mentorer och vårdnadshavare på individnivå. Eleverna har återkommande fått fylla i enkäter för att återkoppla om aktuellt läge gällande konflikter och framförallt den arbetsro som detta arbete skall gynna. Arbetet har varit gynnsamt och arbetsroen har ökat och konflikterna minskat. Samtalsgrupper ska erbjudas fler elever. Samtalsgrupper som ger ökad trygghet och förståelse för varandra. Utvärderingen av arbetet har skett genom elevenkät och sammanställning av elever och personalens upplevda omfattningen av konflikter.

Meningsfulla rastaktiviteter.

En resurspedagog och en lärare har haft planerade rastaktiviteter en gång i veckan för åk 8 och det har fallit väl ut. Personal på fritidsgården har varit på skolan ett antal tillfällen i veckan för att umgås med eleverna. Det finns spel som har introducerats under lektionstid som eleverna sedan kan låna från arbetslagsrummen under raster.

Både i F-3 och 4-6 finns planerade rastaktiviteter som fritidspedagogerna ansvarar för och där all fritidshemspersonal är aktiva.

Tydliga ansvarsområden med värdegrundsarbetet

Det var ett mål att tydliggöra ansvarsområde och personalens olika roller inom värdegrundsarbetet. Det ska vara tydligt på skolan vem som man kan vända sig till för att få stöd. Det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning. Det har inte blivit färdigställt ännu utan kommer att ligga kvar som ett mål även under nästa år.

EHT ska vara ansvariga för att värdegrundsarbetet ska nå ut i klassrummet.

EHT har haft hög personalfrånvaro och ny personal, vilket har gjort att arbetet har fokuserat på att skapa rutiner för andra uppdrag inom gruppens ram. EHT har därmed inte haft möjlighet att arbeta så brett. EHT har skapat en arbetsgrupp som aktivt arbetar med att kartlägga och planera insatser för att minska elevernas upplevda negativa stress. Socialpedagog och kurator har arbetat individuellt och på gruppnivå i klasserna framförallt på mellanstadiet och högstadiet med värdegrundsfrågor genom bland annat samtalsgrupper. Det är uppskattat och ger ett positivt utfall men kräver kontinuitet.

Alla elever ska få en likvärdig utbildning.

Utbildning av personal inom projektet SBS (Samverkan Bästa Skola) där fokusområdet har varit det kompensatoriskt uppdrag. Inom ramen för det uppdraget har lärarna och de vuxna på skolan arbetat ännu mer med att skapa goda relationer mellan alla på skolan. Arbetet har skett genom erfarenhetsutbyte och kollegialt lärande i samtalsgrupper.

Att stärka elevernas självkänsla.

Eleverna i åk 8 genomgår en Freezoneutbildning med syfte att ge en ökad självkänsla och ett förbättrat mående hos eleverna. Utvärdering av utbildningen sker efter varje tillfälle och den upplevs alltid som mycket positiv av eleverna.

Eleverna ska bli tryggare på internet Netikett

Skolan har inte hunnit med den utbildning som var avsedd för att ge eleverna en ökad kunskap om internets faror men också om dess tillgångar och hur man agerar rätt på nätet. Det beror på att nyckelpersoner i detta arbete har varit föräldralediga och att verksamheten har behövt tiden till andra fokusområden. SBS-arbetet har varit väldigt omfattande för all personal.

2.3 Beskrivning av nuläge

Beskrivning av nuläge

Kartläggning och insamling av underlag har gjorts genom samtal med elever och vuxna på skolan. Det finns även klassråd och elevråd med representanter från alla klasser som samtalar om att skolan ska vara en trygg plats för alla.

Trygghet

Det är en skola där minst 95 % av eleverna i åk 5 och åk 8 känner sig trygga på skolan enligt Lunds kommuns undersökning. Skolan behöver arbeta mer med trygghet och vänskap. Det förekommer bråk mellan elever i klasserna på alla stadier, det är bråk i skolan såväl som bråk kopplade till användandet av sociala medier på nätet. Skolan behöver arbeta mer aktivt för att lära eleverna att visa respekt för varandra och att umgås på ett trivsamt sätt.

Grovt språk

Det är för många elever som använder ett grovt och normöverskridande, kränkande språk mot varandra och i allmänhet i skolan. Det är respektlös mot de som blir utsatta för språket. Det är många elever som inte är inblandade men som mår dåligt av att höra andra elevers grova språk. Skolan behöver arbeta mer med att förändra språkkulturen.

Introduktion av morgonfritids för förskoleklass.

Det har uppmärksammats att introduktionen av morgonfritids behöver utvecklas för att ge eleverna en trygg start på morgonen. Barnen är vana att bli lämnade till en mottagande pedagog som de känner på förskolan och här börjar eleverna på ett morgonfritids i ett större och till viss del lite okänt sammanhang. Det behövs tydliga rutiner för att skapa trygghet för barnen när de introduceras och därefter lämnas på morgonfritids.

Rastaktiviteter

Genom att ha goda rastaktiviteter och vuxna som är närvarande minimeras risken för kränkande behandlingar och trakasserier. Antalet tillfällen med rastaktiviteter ska utökas.

Minska stress och ge tryggare elever

Skolan har gjort en kartläggning för åk 4 - 9 gällande upplevd stress hos eleverna. Kartläggningen har gjorts i form av fokusgrupper hos både elever och personal. Resultatet har sammanställts och där har vissa områden lyfts fram som viktiga att arbeta med för att förbättra elevernas mående och därmed minska konflikter och kränkande behandlingar.

Goda relationer mellan vuxna och elever

Inom SBS-arbetet ingick en mycket viktig del om relationer och utifrån de samtalen arbetar de vuxna aktivt med att förbättra och uppmuntra alla typer av goda relationer mellan alla som vistas på skolan under dagtid. Inom arbetet ingick även samtal om hur vuxna talar till eleverna och hur eleverna kan uppfatta det som den vuxne säger. Inom arbetet ingick även att prata om hur de vuxna ska hjälpa varandra att skapa goda relationer så att eleverna känner sig väl bemötta.

3 Analys och åtgärder för kommande läsår

3.1 Analys

Det är viktigt att alla elever ska känna sig trygga på skolan och på fritidshemmet. Det är allas ansvar och skolan får högt resultat på trygghet men det kan bli ännu bättre.

I beskrivningen av nuläget har ett antal punkter identifierats och dessa ska skolan arbeta vidare med.

- Tryggheten - alla elever ska känna sig trygga och ha vuxna omkring sig och elever som visar varandra respekt.

- Språkbruket - alla elever ska ha rätt att lära sig ett gott språkbruk och ingen ska bli utsatt för verbala kränkningar oavsett om de delas ut med avsikt eller beroende på bristande språkförståelse.

- Rastaktiviteter - genom planerade rastaktiviteter tränar eleverna på att respektera varandra.

3.2 Nya mål, insatser och åtgärder

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Främja elevernas självkänsla och känsla av KASAM	Tydlig plan för hur skolan ska arbeta med studieteknik i de olika årskurserna	Minska stressen och förbättra elevernas självförtroende och därmed mående	Förnyad undersökning med fokusgrupp
Minska antalet kränkningar	Implementera kunskaper från lärarnas SBS utbildningen under förra året	Tryggare elever och ett positivare förhållningssätt mellan såväl elever och elever som lärare och elever	Statistik
Minska elevernas grova och kränkande språkbruk	Tydlig undervisning av språket och ords värde och betydelse. Undervisning om vilka ord som är faktiska kränkningar.	Ett bättre språkbruk	Statistik, enkät och samtal
Eleverna ska lära känna varandra och kunna umgås tillsammans och följa gemensamma regler	Rastaktiviteter som är inplanerade för respektive årskurs	Aktiva elever som umgås socialt i ett trivsamt sammanhang	Statistik, enkät och samtal
Främja elevernas delaktighet i värdegrundsarbetet	Elevråd för alla årskurser och LikaVi arbete för åk 1 - 3	Ökad trygghet för alla elever	Statistik
Eleverna ska kunna vara sig själva och säga vad de tycker utan att riskera att någon skrattar eller säger något elaktutiner för	Samtalsgrupper i olika årskurser, freezone arbete i åk 8	Ökad trygghet och förståelse för varandra	Statistik och samtalsutvärderingar efter varje insats
Tydlighet i arbetet mot kränkande behandling	Dokumentera tydligt vilka aktiviteter som görs i verksamheten för att minska kränkningar och trakasserier. Tydliggöra för alla på skolan vem som är ansvarig för att	Tydlighet för alla om skolans värdegrundsarbete	Ett tydligt dokument.

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
	rutiner följs.		

4 Bilaga 1: Begrepp och definitioner

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program. En pojke nekas arbeta med pärlplattor pga sitt kön.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar eleven på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker elevens värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i barngruppen och vill inte lugna ner sig, pedagogen ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på gården/rasterna. Han är hellre

ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Förskolans/skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger pedagogern. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när eleven, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

5 Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på förskolan för att han är den ende killen som valt att vara med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hänglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i förskolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sin skola för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn/elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra barnen/eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Personalen avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De

menar ju inget illa". [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några barn. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på slöjden med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra barn/elever ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från samlingen/klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar förskolan/skolan inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå här!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i förskolan/skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med och leka.
- James vill inte vända sig till sin pedagog eftersom pedagogen ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av

ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan/skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina kamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes barngrupp/klass. Hon blir sårad när de andra kamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

6 Bilaga 3